

אמרות טהורות

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנימי

תולדות

תשפ"ה • גליון קל"ז

יו"ל ע"י

מכון בארות יצחק זוטשקא
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א



לתרומות והנצחות ולקבלת הגליון במייל:

biz1441441@gmail.com



בשיתוף:



לחיזוק קנין אישי בתורה

03-800-9090

a038009090@gmail.com



לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ועדכוני חצר הקודש

מערכת זוטשקא: 072-3181866

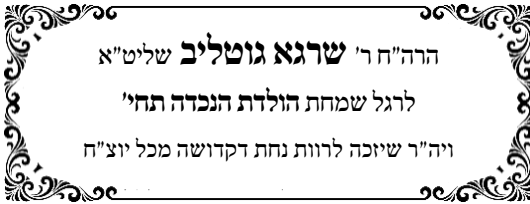


עמודי התזוך

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה יעקב ב"ר שלום אליעזר ראטער ז"ל	הרה"ג ר' יעקב יהושע ענגלנדער שליט"א	הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א
----------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------	---------------------------------------

שותף נאמן

הר"ר אברהם ישעי' זולדאן הי"ו	לט"נ כ"ק מרן אדמו"ר ה'נזר דוד' זי"ע
לע"נ מרת אביבה ב"ר אליעזר מרדכי ע"ה נב"ע כ"א אולד תשפ"ד	הר"ר החפץ בעילום שמו הי"ו



הרה"ח ר' שרגא גוטליב שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה תחי'

ויה"ר שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח

פרשת תולדות

ליל שבת קודש תשפ"ד

והרי עני חשוב כמת וממילא אינו חפץ בה, אולם עדיין יוקשה על עשיו שסוף סוף לעתיד לבא בתחיית המתים אכן תהי' לו נחלה בארץ וא"כ מדוע איננו חפץ בבכורה, ומזה מוכרח שלא האמין בתחיית המתים ולשיטתו לעולם לא יהי' לו חלק בארץ אם יזכה בבכורה ולכן מכר אותה ברצון.

ונראה להוסיף בזה בס"ד, דעשיו הי' יודע שיצחק אבינו ע"ה עתיד לברך את בניו לפני מותו והברכה נתונה בעיקר ובראשונה לבכור, וכמ"ש רש"י בשם מדרש נחומא שיצחק אבינו חרד חרדה גדולה באמרו שמא יש בי עוון שבירכתי הקטן לפני הגדול, אלא שחשב עשיו בלבו שאם יקבל הברכות בתורת בכור הרי בעל כרחו יקבל בעיקר ברכות רוחניות שהרי הבכור אין לו חלק ונחלה בארץ כי ד' הוא נחלתו, ובזה לא הי' חפץ לכן מכר את הבכורה ברצון כדי שיקבל הוא את ברכת משמני הארץ ויעקב יקבל ברכות רוחניות, וכשנודע לו שיעקב לקח את "ברכתו" היינו את ברכת משמני הארץ ע"ז צעק "ויעקבני זה פעמיים" שאם לקח את הבכורה הכיצד קבל את משמני הארץ.

אמנם יתכן שכשם שלעתיד לבא יהי' לכהנים וללויים חלק ונחלה בארץ ישראל כן הי' דין הבכורים אילו היתה נשארת העבודה בידם, כי טעם הדבר שאין לכהנים חלק ונחלה בארץ הוא לפי שהם צריכים להיות מסורים לגמרי לעבודתו של

"ויבז עשיו את הבכורה", איתא במדרש (בראשית רבה ס"ג י"ד) "מה ביזה עמה אמר רבי לוי תחיית המתים ביזה עמה", דדריש "את" לרבות, ובתרגום יונתן עה"פ "הנה אנוכי הולך למות" פירש "הא אנא אזיל לממת ולית אנא חיי תוב בעלם אחרן וכו'", וצריך ביאור מה ענין מכירת הבכורה למה שלא האמין בתחיית המתים.

ובספר שער שמעון (לחכם מחכמי המערב) כתב לבאר בהקדם דברי המלבי"ם בספרו ארץ חמדה עה"פ "ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח והנה עתה לקח את ברכתי", שטענת עשיו היתה עפ"ד המשנה (זבחים קי"ב:) שער הקמת המשכן היתה העבודה בבכורות, וכשם ששבט לוי לא קבל נחלה בארץ שנאמר (דברים י"ח א') "לא יהי' לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל", א"כ גם כשהיתה העבודה בבכורות לא הי' לבכורים זכות לקבל נחלה בארץ, א"כ אחר שאת בכורתי לקח האיך עתה לקח את ברכתי והרי הברכה היא "ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" והוא שלקח את בכורתי אין לו חלק בארץ.

וע"ז הוסיף בספר הנ"ל את דברי הרשב"ם (כבא בתרא קכ"ב.) ובסמ"ג (לאוין רעו-רעז) שלעתיד לבא שבט לוי יקבלו חלק בארץ, ולפ"ז יש לפרש את דברי עשיו "הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה" שאם בגלל הבכורה הוא מפסיד את חלקו בארץ

ובספה"ק דברי יחזקאל שרגא כתב בביאור מאז"ל "ויתן ויחזור ויתן", וכי לא יותר טוב שיתן הקב"ה ברכתו בפעם אחת הון רב ויהי לנו מוכן ומזומן ממון הרבה, אכן כתבו המפרשים בביאור קללת הנחש (בראשית ג' י"ד) "ועפר תאכל וגו'" וקשה הלא בזה פרנסתו מזומנת לו יותר מכל ברי', ותרצו המפרשים כי היא קללה קשה מאוד כי בזה השליך הקב"ה את הנחש מלפניו שלא יצטרך לפנות ולבקש מהשי"ת את מאכלו, משל למלך שאסר על עבדו לראות את פניו מעתה ועד עולם שזהו הקללה הקשה ביותר כי באור פני מלך חיים, ומטעם זה הוריד לנו השי"ת את המן בכל יום ויום כדי שיהיו עינינו נשואות למרום בכל יום.

והביא שם שבדחן שאל מהרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבון זי"ע, למה יש לו צער גדול בכל יום חמישי שצריך להתרוצץ להמציא צרכי שבת עד שבקושי ברגע האחרון השי"ת מזמין לו ולבסוף בליל ש"ק הכל מוכן ומזומן, ומדוע לא ימנע השי"ת ממנו צער זה ויתן לו מזונו בעתו, והתעמק הרה"ק הר"ב זי"ע ברעיוניו וכשהתעורר אמר שחקר בעליונים והודיעו לו מן השמים שזהו טובה גדולה לעני, שכל אנחה שמתאנח על דחקו נשמעת קמיה קודשא בריך הוא ועוונותיו נמחלין לו ונשפע לו עי"ז טובות עצומות לאין ערוך.

וכן הביא שם עובדא מבעל מגלה עמוקות זי"ע שהי' בדעתו לעקור לעיר אחרת עד שמחמת דין תורה אחד שהגיע לפניו שינה את דעתו ונשאר לגור בקרקא, כי היה שם אופה כעכים שהי' מוכר בייגילעך ברחוב העיר והי' שם עשיר אחד שידע

מקום ואילו הי' להם חלק ונחלה הי' חשש שיפנה לבם להנאת ולטובת עצמם, אמנם זה הי' רק לאחר שחזרה זוהמת הנחש לאחר שחטאו ישראל ואז נלקחה העבודה מידי הבכורות ונתנה לכהנים, אבל לולא חטא זה היו יכולים להיות מסורים לגמרי לעבודתו של מקום גם אם יש להם נכסים וחלק ונחלה בארץ ישראל, כי העובד ה' האמיתי מחזיר את כל מה שמקבל מהשי"ת אל שורשו וגם כשיש לו משמני ארץ אינו נשקע ח"ו בהבלי העוה"ז.

ומטעם זה הי' יכול יעקב להתברך במשמני הארץ גם בהווה ולא רק לעתיד לבא כי יעקב אבינו הי' שקוע רק ברוחניות ולא נהנה מהנאת עוה"ז לצורך עצמו, וכמ"ש בספה"ק מאור ושמש עה"פ "ויעקב בא לווה", שיעקב אבינו הי' בבחינת עצם הלוז שאינו נהנה משום אכילה אלא מסעודת מלוה מלכה שעל פי רוב אין הנאתם מרובה ומעצם זו תחל יצירת האדם לתחיית המתים לעתיד לבוא, ויעקב אבינו שהי' כולו בבחינה זו נאמר בו שלא מת כלל ועיקר.

וזהו שדרשו רז"ל (בראשית רבא ס"ו ג') "ויתן ויחזור ויתן" וכמ"ש בספה"ק שפת אמת שבני" מחזירין הכל להשורש והשי"ת חוזר ונותן שוב שפע מלעילא, כלומר שמכיון שאין לוקחים השפע לעצמם רק לצורך גבוה ממילא אין מניעה גם מעובדי השי"ת כדוגמת הבכורים שיהי' להם משמני הארץ בנוסף לטל השמים, כי לא רק שאין הגשמיות מנתק אותם מעבודת השי"ת אלא אדרבא הוא מתקרב עי"ז יותר כי הוא מכיר במי שנותן לו השפע ומודה לו תמיד על זה ולוקח כל השפע לצורך גבוה.

והנה תוס' (בבא קמא ט"ז:) כתבו בשם יש מפרשים, דמי שאינו כורע במודים דנעשה שדרו נחש לאחר ז' שנים אינו חי לעתיד לבוא לפי שעצם הלזו שבשדרתו נהפך לנחש, והתוס' שם כתבו שאין סברא לומר שיהי' ענשו גדול כל כך בשביל עוון זה, ובספר תורת חיים על הש"ס כתב ליישב דמאן דלא כרע במודים היינו שחסר לו את יסוד האמונה שהוא התבטלות לחי העולמים ע"ש, והיינו שכמו שגרעין הזורע באדמה אינו מתחיל לצמוח אלא כשהוא מתבטל ונרקב לגמרי כך הענין בתחיית המתים שצריך להתבטל לגמרי להשי"ת ע"י כריעה במודים בכל לב ונפש מעומק לבבו.

ועפ"ז יתכן לומר בדרך אפשר דמה שאמר עשיו "הנה אנטכי הולך למות" וביאר בתרגום יונתן שלא יקום לעלמא דאתי, היינו לפי שהי' סבור שלפי תכונת נפשו שחסירה לו מידת התבטלות כי הוא נחשב כמאן דלא כרע במודים ולא יוכל לעמוד לתחיית המתים, כי עשיו הי' מבחינת נחש הקדמוני וכמו שמתרגם "ויהי עשיו איש יודע ציד" "גבר נחשירכן" ואיתא בספה"ק [ע"י שם משמואל ועוד] דרומז לבחי' הנחש, ומטעם זה לא הי' ראוי לקבל הברכות בבחינת "ויתן ויחזור ויתן" רק בבחי' הנחש שנתקלל להיות מאכלו מזומן לפניו תמיד, וכן עשיו נתברך ב"משמני הארץ יהי' מושבך" וכמו שכתב רש"י ז"ל שנכרי מחוסר אמנה וקורא תיגר אם יחסר לו ולכן בין ראוי ובין שאינו ראוי משמני הארץ מושבו.

וכן מוכח שהי' עשיו לגמרי להיפוך מבחי' יעקב אבינו שהי' בבחי' עצם הלזו ולא נהנה מעוה"ז רק לשם שמים, ואילו עשיו

שהאופה הזה הוא למדן ובעל מדריגה, והציע לו ליתן לו כל מחסורו והוא יוכל לשבת וללמוד במנוחת הנפש ומאז הי' המוכר הכעכים יושב בביהמ"ד ולומד בהתמדה כל השבוע ובכל ערב שבת הי' העשיר נותן לו פרנסתו בעין יפה, פעם אחת נסע העשיר למרחקים למשך חצי שנה ונתן להאופה מעות על משך כל התקופה וכשחזר מדרכו מצא את האופה בשוק מוכר כעכים כמקדם, ושאלו העשיר מדוע אינו יושב בבית המדרש כפי המוסכם וענה לו האופה החלטתי להשיב לך את כל כספך כי על ידך הרגשתי ירידה במידת הבטחון, כי כאשר אני מתפרנס ממכירת כעכים הריני מתפלל בשעת האפי' שתצליח אפייתן ובשעת מכירה עיני נשואות מרום שיבואו קונים לקנות, ומאז שפרנסתי מזומנת לי מעיקרא ירדתי עשר מעלות במדת הדבקות בהשי"ת ובמידת הבטחון על כן חזרתי למלאכתי הראשונה והרי לך כספך בחזרה. והנגיד בראותו זאת התגברה תשוקתו להיות הזבולון של יהודי צדיק זה והחליטו לבוא על זה לדין תורה לפני המגלה עמוקות, וכשנוכח המגלה עמוקות במעלתם של התובע והנתבע ובמה הדין תורה עסוק נענה ואמר, שאם בקרקא שוהים כאלו יהודים יקרים שעל כזאת הם באים לדין תורה הריני נשאר אתם ונשאר מושבו בקרקא.

ובזה מבאר בדברי יחזקאל שרגא את הברכה "ויתן ויחזור ויתן" ולא בבת אחת, כדי שיהי' לנו את הקשר התמידי לרבון העולמים לשפוך שיח לפניו ולהרגיש את קרבת האלוקים במה ששומע קולנו ומשפיע לנו שפעו הקדוש מידי יום ביומו ומידי שעה בשעתו עכתדה"ק.

ומי שלא זכה נעשה ע"י העשירות בעל גאווה ואז ח"ו פתחו פתוח לגהינום רח"ל.

ובזי"ל מה שאז"ל (בראשית רבא ס"ז ב' וברש"י עה"פ "ויחרד יצחק") ראה גהינום פתוחה תחתיו, שיצחק אבינו ביקש לברכו בעשירות כדי שיוכל ע"י לבוא על ידו לגן עדן, אבל כיון שראה שגהינום פתוחה תחתיו הבין שהעושר יהי' שמור לרעתו ולא לטובתו תהי' העשירות, ורק יעקב אבינו יעשה מן העשירות מצוות ומעשים טובים עד שיזכה על ידה להכנס לגן עדן ולכן אמר "גם ברוך יהי'".

והנה מצאנו ראינו חילוק גדול בין האדומיים הרשעים לישמעאלים הרוצחים, כי אף ששניהם אכזריים ביותר אבל בני אדם רוצים לחיות ואין מוסרים נפשם על הרציחה, משא"כ בני ישמעאל הם פראי אדם שאין חייהם חשוב בעיניהם כקליפת השום, וכבר המליצו ע"ז את דברי הכתוב (בראשית י"ז י"ח) "לו ישמעאל יחי' לפניך" שהלואי ירצה ישמעאל לחיות ועי"ז ימנע מעט ממעשה הרציחה שלו.

וי"ל בדרך מליצה, שמה שאמר עשיו "הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה, וכתב רש"י ז"ל שאמר שמכיון שכמה אזהרות ועונשין ומיתות תלויות בה א"כ מה חפץ לי בה, והנה מי שמשתוקק לעבוד את השי"ת הרי הוא מפקיר את חייו ואינו בורח מעבודת הכהונה מפני חששות הנ"ל, אכן מכיון שעשיו הי' אוהב מאוד את עצמו ממילא חשש מן המיתה אף באופן רחוק, וממילא הבין שמי שנכון בתכונה כזאת שאוהב את עצמו כל כך ואינו מסוגל להתבטל לעבודת השי"ת במסירות נפש לא יוכל לקום בתחיית המתים, ולכן הוסיף

אמר "הלעיטני נא וגו'" שהי' אוכל כמו גמל עד ששמו נקרא על שם אכילתו לפי שזה הי' כל מהותו, ומטעם זה הי' עשיו סבור שממילא לא יקום לתחיית המתים ולכן ביקש למכור הבכורה כדי שיוכל לכל הפחות להנות מעולם הזה ולא יפסיד נחלת אדמתו מחמת עבודת הבכורה, ולבסוף נוכח לראות שיעקב אבינו זכה הן בטל השמים והן במשמני הארץ לפי שמחזיר הכל לשורשו, וברכתו הוא בבחי' "ויתן ויחזור ויתן" ואין הגשמיות סותר כלל לעבודת השי"ת אלא אדרבא הוא מקשרו יותר אל השי"ת.

והנה ביערות דבש (דרוש א') כתב דעיקר זוהמת הנחש כרוך בעקב האדם וכמ"ש "נחש כרוך על עקיבו" וזהו (תהילים מ"ט ו') "עון עקבי יסביני" עש"ב, וי"ל שלכן היתה ידו של יעקב כרוכה בעקב עשיו לפי שרצה למנעו מן הבכורה בעבור היותו אחוז בזוהמת הנחש שעיקרו כרוך בעקיבו ואכן לכן נקרא שמו יעקב, ועשיו אמר שנקרא בשם יעקב לפי שעקבו פעמיים שאכן הן מה שלקח את בכורתו והן מה שלקח את ברכתו תלוי' במה שעשיו הוא מבחי' נחש הקדמוני ולכן אינו ראוי לא לבכורה ולא לברכה.

והנה הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע בן הרה"ק הבעל התניא זי"ע, כד הוי טליא שאל את אביו מדוע טבע העשירים להיות בעלי גאווה ובין אם נולד בעשירות ובין אם נעשה עשיר הרי הוא נתפס למידה זו, והשיבו אביו הק' שהיכל עשירות נמצא בין הגן עדן ובין הגהינום והדלת פתוחה משתי צדי ההיכל בין לגן עדן ובין לגהינום, ומי שזוכה נעשה ע"י העשירות מרומם ומנושא בצד הקדושה וזוכה עי"ז לגן עדן,

בנייהם וקיוו לנצח עי"ז את צאצאי יעקב אבינו, כי ישמעאל אין חסים על חייהם כל עיקר ואילו צאצאי יעקב "הבדיל ניני תם חוקם להורותם אשר יעשה אותם האדם וחי" שמצווים לקיים "וחי בהם ולא שימות בהם", ולכן "ראה לגברת אמת שפחה נואמת לא כי בנך המת ובני החי" שטוענים שלהם זכות קדימה והם ראויים יותר לקום בתחיית המתים מחמת מידת ההתבטלות ומסירות נפשם, אכן לאמיתו של דבר רק בני ישראל הם הראויים לקום בתחיית המתים, כי מה שהם מוסרים נפשם אין לזה שום חשיבות כיון שחייהם בעיניהם כקליפת השום, אבל ישראל שמצווים לשמור על חייהם עכ"ז מוסרים עצמם בכל עת ומכניעים רצונם ומשתחווים ומודים לפני השי"ת הם הם בעלי התבטלות האמיתית הראויים לקום בתחיית המתים. וזהו שאמר הפייטן "אקוד על אפי ואפרוש לך כפי עת כי אפתח פי בנשמת כל חי", שישראל קדושים הם כורעים ומכניעים עצמם לפני השי"ת בכל עת ובכל שעה באמירת "מודים אנחנו לפניך" ובפרט בשבת קודש בעת אמירת נשמת כל חי ולכן ראוי להם דייקא שיזכו לנשמה בתחיית המתים, ולאחר מכן אומר הפייטן "הלא חלקך מראש חלק דמו דרוש שפוך על ראש השעיר החי", שמעתה מתברר שהבכורה והראשית שייכת ליעקב ולא לעשיו וע"י קדושת שבת המבדלת בין ישמעאל ובין עשיו יכלה שעיר וחתנו ויעלו לציון מושיעים.

ובש"ס (בכא בתרא ע"ג:) "אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי וכו' אתא תנינא בלעה אתא פושקנצא [פי' רשב"ם] עורב נקיבה" ובלעה לתנינא וסליק ויתיב באילנא תא חזי כמה נפיש חילא דאילנא", וכתב

"ולית אנא חיי תוב בעלם אחרן" ושוב למה לו בכורה כיון שלא יזכה לנחלת הארץ.

וכאשר ראה עשיו שאבד את הבכורה ואת הברכות מחמת אהבת עצמו המופלגת שלו ומחמת זה לא יקום לתחיית המתים, ויעקב אבינו זכה להם מחמת מידת ההתבטלות שלו חשב להשתדך עם ישמעאל שנראה מבחוץ כאלו אין לו אהבת עצמו ומוכן למסור נפשו עבור דיעותיו, וחשב שאולי ע"י שידוך זה יוכל לגבור על יעקב כי גם הוא יקבל מישמעאל את מידת מסירות נפש ויוכל לקום לתחיית המתים ולהיות ראוי לקבל את הברכות.

וכבר כתב במגלה עמוקות (פ' לך), שמכיון שראה עשיו שיעקב גבר עליו חשב שע"י התקשרות לישמעאל יוכל לגבור על יעקב ולכן לקח את מחלת בת ישמעאל על נשיו לו לאשה, וקליפת ישמעאל יום אידם הוא בערב שבת וקליפת עשיו יום אידם הוא ביום א' בשבת וישראל בתווך ביום השבת, וכשישראל משמרין את השבת כהלכתו מפסיקין את ההתקשרות בין קליפות עשיו וישמעאל.

ובזה מובנת ונכונה ההתעוררות הגדולה שיש היום לחיזוק שמירת שבת קודש בלימוד הלכות שבת ובחיזוק תורה ותפילה ביום השבת וריבוי כבוד שבת, כי מכיון שראינו גודל אכזריות בני ישמעאל וכן את שנאת בני עשיו וכאשר הם מחוברים יחדיו הם מחזקים זה את זה רח"ל, ולכן עלינו לעשות כל טעדיק להפסיק בין קליפת ישמעאל ועמלק ע"י חיזוק בקדושת השבת.

ויתכן להעמיס בדברי הפייטן האבן עזרא זי"ע שעשיו וישמעאל התחברו

פירות טיש: השבוע יומא דהילולא של הרה"ק רבי דובער זי"ע בנו של הרה"ק הבעל התניא זי"ע, ומספרים חסידים שכאשר הי' ילד קטן וביקש להכנס לחדר אביו הק' ראה כמה חסידים שיושבים בחדר החיצון ממתנינים להכנס אל הרבי, ושאל אותם רבי שמואל מונקעס זצ"ל מדוע פניהם רעים היום והשיבו לו שמצב הפרנסה אינו בכי טוב ודבר זה גורם להם צער ועגמו"נ. נענה היניק ואמר לרבי שמואל מונקעס הרי דוד המלך רומז לכך (תהלים קט"ו), "עצביהם" מה שהם שרויים בעצבות לפי שהם סבורים ש"כסף וזהב מעשי ידי אדם" שע"י מעשיהם בא להם רכושם, "פה להם" לומר דברי חסידות "ולא ידברו" שאינם מורידים ענינים שלומדים להנהיגם בחיי המעשה, "עינים להם ולא יראו" השגחת הבורא על כל נברא, "אף להם ולא יריחו" אין להם חוש הריח להבין נכון את תכלית החיים, וע"י התנהגות כזו "כמוהם יהיו עושיהם" שנעשים בעצמם כמו עבודה זרה ממש רח"ל ע"כ.

אכן דרך הצדיקים להחזיר כל דבר לשורשו ולדעת שהשי"ת הוא ורק הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וממילא יודעים ומאמינים שהוא ית' "יתן ויחזור ויתן" וגם אם נראה כאילו ח"ו נפסק השפע לשעתו אין זה הפסקה אמיתית אלא תיכף ומיד יחזור וישפיע לנו השפע, רק לפעמים הוא מצפה שנתפלל ונייחל אליו. וכמו שאמר הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז' זי"ע להבדחן, שע"י כל אנחה שמתאנח על דחקו נשפע לו עי"ז השפעות טובות ועצומות.

מהרש"א בחידושי אגדות דעורב נקבה רומז על מלכות ישמעאל שבלעה מלכות אדום והלכה וישבה בארץ ישראל בזכות אברהם שבירך את ישמעאל, וכן הריטב"א כתב דעורב רומז למלכות ערב שמציקים לישראל, ובזכות האבות יש קיום לישראל גם בתוך הגלות הקשה, וי"ל דרומז על התקשרות של ישמעאל ועשיו שנעשה ע"י מחלת בת ישמעאל, ולכן נרמז בעורב נקבה והתנין שהוא נחש רומז לעשיו שהי' גבר נחשריכן ועי"ז בקשו לשלוט על ארץ ישראל, אכן ישראל שאחוזים באילנא דחייא כוחן גדול להכניע שניהן יחדיו בזכות קדושת שבת קודש.

ובספה"ק דברי יחזקאל שרגא כתב בראשית הפרשה עה"פ "ואלה תולדות יצחק בן אברהם", וארז"ל (בראשית רבה י"ב ג' ועי' שפתי חכמים כאן) "ואלה מוסיף על הראשונים", דבסוף פרשת חיי שרה כתיב אצל ישמעאל "על פני כל אחיו נפל" דכיון שבני ישמעאל היו רשעים לפיכך כיון שסר מעליהם זכות אברהם נפלו לתהומא רבה, ומודיע לנו הכתוב "ואלה תולדות יצחק וגו'" תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים שהמצוות והמעשים טובים של יצחק ג"כ גרמו נפילה לכל הרשעים הללו, וזהו "ואלה מוסיף על הראשונים" שכמה שכבר נפל ישמעאל הוסיף להם יצחק במעשיו הטובים נפילה על נפילתם "כן יאברו כל אויבך ד'".

וידי רצון שנזכה לראות בישועתן של ישראל ברחמים וחסדים ומתוך עת צרה ליעקב ממנה יושע בגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.



סעודה ג' תשפ"ד

את השעיר לעזאזל ואז הוא נעשה אפוטרופוס להמליץ טוב על ישראל והשי"ת מכפר לעוונותיהם של ישראל.

וזהו שאמר הנביא מלאכי "ואת עשיו שנאתי ואשים את הריו שממה וגו'" שכל ההרים שאסף מקיבוץ עוונותיהם של ישראל מתברר לבסוף שהם שממה שכל צידו שהכין עשיו לטעון על ישראל שאינו כלום, וכמו שעשה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע כשראה את מה שאסף המקטרג לטעון על ישראל הלך ובדק כל עבירה ועוון ומצא שאין בהם ממש כי אינם אלא בסיבת הגלות, וע"י הלימוד זכות שלו המיס את כל העוונות עד שלא נשאר מהם כלום, וכשחזר המקטרג ראה שנעלמו כל העוונות וצעק צעקה גדולה ומרה וביקש למכור את "הגנב", ואז אמר השי"ת שהוא מוכן לקנות אותו וזהו "לקונה עבדיו בדין".

וכתב בספה"ק שפתי צדיק שלכן ארז"ל (ילקוט שמעוני כאן) עה"פ "ורח את ריח בגדיו" ריח בוגדיו כגון יוסף משיתא ויקום איש צרורות", ולכאור' מדוע בשעת ברכת יצחק ליעקב שהי' נקי משמץ וכתם הי' נצרך להזמין שיריח את ריח הבוגדים, וביאר שיצחק ביקש לברך את עשיו כדי להעלותו על דרך הישרה, וכמו שארז"ל שדוד צווח ז' פעמים "בני בני" על אבשלום כדי להעלות משבעה מדורי גהינום כן נכפל כאן שבעה פעמים "בני בני" "מה זה מהרת למצוא בני וגו'", וכתב ששמע מזקנו החידושי הרי"ם זי"ע שבעוה"ז ניקל יותר להעלות אדם מבאר שחת מלאחר הפטירה,

הנביא מלאכי לפני שאמר תוכחה ומוסר לבני ישראל הקדים לומר "אהבתי אתכם אמר ד'", והיא הוראה נפלאה שאף שהיו אז ישראל בשפל המצב והוכיח אותם הנביא "אם אב אני אי' כבודי ואם אדונים אני אי' מוראי", ואמר להם הנביא דברי מוסר קשים מאוד וקרא אותם "בוזי שמי" ועוד דיבורים קשים עכ"ז פתח דבריו יאיר "אהבתי אתכם אמר ד'", וע"י הקדמה זו נפתח הלב לשמוע דברי מוסר להיטיב דרכינו.

ואמר הנביא "הלא אח עשיו ליעקב נאום ד' ואוהב את יעקב ואת עשיו שנאתי ואשים את הריו שממה וגו'" וענין ההפטורה הוא מענין הפרשה, ובפרשתן מתעורר מחדש ענין ראש השנה והרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע הי' שופך הרבה דמעות בשבת זו, כי אמר שהקריאה של "ותכהנה עיניו מראות ויקרא לעשיו בנו הגדול" מבואר בזוהר הקדוש שמרמז לראש השנה שהשי"ת יושב על כסא דין, והמקטרג הולך להביא מצידו לטעון ולקטרג על ישראל ויעקב אבינו מתעטף בתפלות ותחנונים ומכין מטעמים לאביו להמתיק הדינין וקולו של יעקב עולה בקול השופר ומתעוררים רחמי השי"ת על יעקב, וכאשר בא עשיו מצידו רואה שיעקב הקדימו ולקח את הברכות הוא צועק צעקה גדולה ומרה כי רואה שכל צידו שהכין אינו כלום, ולבסוף ניתנת לו רשות לקטרג ולשלוט רק על שאר אומות העולם וזהו "הנה משמני הארץ יהי' מושבך" וזה קשה לו יותר מהכל, ולכן הוא רודף אחר יעקב לקטרג עליו עד שביוה"כ הוא מקבל

כח התשובה שיש בכל אחד ואחד ומתגלה הרצון הפנימי שהוא בחי' "רעוא דרעוין", ואז נמתק הדין כי עת מנחה הוא עת דין אבל בשעה זו הוא נהפך לרחמים גמורים, ואז עולה ריחן הטוב של בעלי התשובה לפניו ית' ונאמר עליהם "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'".

ובזמן שאירע השפיכות דמים הנורא ביום שמחת תורה ונהרגו הרבה מבני ישראל והגם שהיו שם מן הבוגדים הנידחים ביותר נשמעו שם קולות מכל עבר של "שמע ישראל", כי ברגע שהלכו להתהפך לבחי' קדושים שנהרגו ע"י מרצחים ישמעאלים נתעוררה הנקודה הפנימית שבתוכם וחזרו לאמונתם וצעקו שמע ישראל, ומסתמא גם את ריחם של בוגדים אלו הריח יצחק אבינו בעת שבירך את יעקב אבינו.

ובשעת אמירת "כתר" כשאומרים "שמע ישראל וגו'" איתא מהאריז"ל שיש לכוין בחי' מסירות נפש כמו שיהודי צועק שמע ישראל כשמוסר את נפשו עקדה"ש, וי"ל שזהו "כתר יתנו לך ד' אלוקיני מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה", שהמלאכים נותנים את הכתר המעולה והנפלא ביותר עם ה"קבוצי מטה" היינו נדחי ישראל הבוגדים שמוסרים נפשם על קדושת שמו ית', ועולה אז קלוסו ית' מהמקומות הנמוכין ביותר.

אכן עלינו לזכור שלעמי הארץ זדונות נחשבין לשגגות ואילו לתלמידי חכמים אפילו שגגות נחשבין וכו', וממילא אין לנו להזכיר את הבגידות של הבוגדים בקצה מחנה ישראל אלא את מה שעלינו לשוב עליהם בתשובה שלימה, וכאשר

אכן על עשיו לא הי' שייך להעלותו מפח יקוש וכל שעלה יעקב בקדושה ירד עשיו יותר לדיוטה תחתונה, ורבקה אמנו ראתה ברוה"ק שיצחק אבינו רוצה לברך את עשיו בכח התשובה וידעה שעשיו לאו בר הכי הוא לכן מהרה לשלוח את יעקב לקבל ברכות אלו, ואף שיעקב עצמו לא נצרך לכך כי הי' שלם מכל צד אבל בקשה שיקבל הברכות לסלול דרך לבעלי תשובה בדורות הבאים, וזה ועתה שא נא כליך וגו' אין ועתה אלא לשון תשובה, ולכן כשבא יעקב נכנס אתו ריח גן עדן של הבוגדים מבני ישראל שחזרו בתשובה ברגעים האחרונים ומסרו נפשם עקדה"ש, וכאשר הריח יצחק את ריחם הטוב של הבעלי תשובה מדורות המאוחרים, אמר "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד'" כי שדה רומז למקום החיצונים וכמ"ש "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו", שגם אותם הנדחים הנמצאים במקום שהוא כשדה נותנים ריח טוב כשמוסרים נפשם על קדושת שמו ית' מתוך תשובה שלמה.

וזוהו שארז"ל עה"פ "ראה ריח בני כריח השדה וגו'" שראה בית המקדש בנוי וחרב ובנוי, שהאלוקים עשה את האדם ישר ואז הוא בבחינת בית המקדש בנוי משכן לשכינה הק', וכשחטא האדם רח"ל נעשה בבחי' שדה שהוא חרב ומשכן לחיצונים רח"ל וכשנעשה בעל תשובה הוא חוזר להיות בנוי, ועלה אז ריחם הטוב של בעלי תשובה לפני יצחק אבינו ע"ה להמתיק הדינים מישראל בדורות המאוחרים.

ויתכן שה"קול קול יעקב" מרמז לקולות התשובה שעולים למרום בעת סעודתו של יעקב אבינו ע"ה, שאז מתעורר

תשובה", ואכן לאחר שבת הגיעה הידיעה שיצא הפסק דין שאם אין לגויים מקום מגורים בזיטאמר יש אפשרות ליתן מקום מרווח בסיביר, ואין זה סיבה לגרש את יהודי המקום ודברי צדיקים חיים וקיימים לנצח נצחים.

והרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שהי' נכד להרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל

זי"ע והי' סמוך על שלחן חו"ז בשנים הראשונות לאחר נשואיו, הי' מספר בהתפעלות שהרה"ק הנ"ל הי' מחדיר אפילו בלבבות של בעלי העגלות אמונה פשוטה וטהורה, ופעם שאל את אחד מבעלי העגלות כיצד אינו ירא לנסוע באישון לילה מפחד לסטים וכדו', וענהו "איך נעם דעם בייטש איז דער האנט אין גא-ט אין הארץ ואיני מפחד מכלום", וכח הצדיקים יפה לדורות להחדיר אמונה ובטחון בלבבות ישראל להיות סמוכים ובטוחים בחסדו גם בעתות מלחמה וכדו'.

והנה בזה"ק כתוב שיעקב אבינו נתברך בכמה ברכות, אחת היא ברכת "ויתן לך" ואחת שברכו הקב"ה כאשר בא מלבן שכתוב "ויברך אלוקים את יעקב" ואחת שנתברך מפי שרו של עשיו ואחת הברכה שברכו אביו כשהלך לפדם ארם "וא-ל שדי יברך אותך ויפרך וירכך וגו'", ויעקב אבינו לא נשתמש לעצמו אלא בברכה הכי חלשה שהיא הברכה שברכו כאשר הלך לפדן ארם, אבל את שאר הברכות השאיר לדורות הבאים לכשיתאספו העמים להלחם בישראל כמ"ש (תהילים ק"י-ק"ב) "כל גויים סבבנו בשם ד' כי אמילם סבוני גם סבבוני וגו' סבוני כדבורים וגו'", הרי כאן שלש צרות ונגדם השאיר ג' ברכות ברכת "ויתן לך"

התעוררות תשובה אוחזת במחנה ישראל מקצה אל קצה אין לנו להשאר מבחוץ ח"ו אלא עלינו להשתדל שיעלה ריח טוב של בעלי תשובה גם על ידינו, ובעת הזאת שקורין הפרשה שנרמז בו ענין של "וירח את ריח בוגדיו" והענין שהשי"ת עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, הזמן מסוגל להתעורר בתשובה שלימה ולתקן כל מה שצריך לתקן.

והאבות הקדושים וכן כל הצדיקים הקדושים שבדורות שעברו

הכינו כל ההכנות לדורות השפלים, למען נוכל להתחזק באמונה שלימה בעקבתא דמשיחא כאשר החושך יכסה ארץ וערפל לאומים, והרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל זי"ע כמעט ולא הי' אומר דברי תורה לעדתו, רק פ"א באו יהודים מעיר זיטאמיר לחלות פני הרה"ק מטשערנוביל זי"ע לבטל גזירה שבקשו לגזור על יהודי העיר לגרש אותם מן העיר כי אין מקום לגויים לדור שם, ומכיון שבאו בפניא דמעלי שבתא [של פרשת בשלח] לא הספיקו ליטול שלום ולהשיח צערם בקודש פנימה, בליל ש"ק בעת עריכת השולחן פתח הצדיק ואמר "ויהי בשלח פרעה את העם" אין ויהי אלא לשון צער, כאשר הגויים הרשעים רוצים לשלח את ישראל מנחלתם הוא צער גדול מאוד, לכן אומר אני "ולא נחם אלוקים" שאפילו למידת הדין אין נח מדבר כזה אלא "דרך ארץ פלשתים", אם חסר מקום מגורים לגויים ילכו נא הפלשתים לארץ אחרת והיהודים ישארו במקומם, ושנה דבר תורה זה בסעודת היום ושילש אותה בסעודה שלישית. וכשבאו לפני יהודי זטאמיר במוצאי שבת קודש ובקשו ממנו לבטל את הגזירה ענה להם "הלא כבר עניתי לכם

בשבי' בידי אכזרים וצריכים לשמירה יתירה, ושבי קשה מכולן, וע"ז אנו מתחננים (תהילים ע"ט י"א) "תבוא לפניך אנקת אסיר הותר בני תמותה" וצריכים להצטער בצערן של ישראל, ומסתמא עשו תשובה בצר ובמצוק כי אין להם שום תקוה רק מאבינו שבשמים, וכן כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם זקוקים לשמירה גדולה ומקוים אנו שמתוך צרה זו נצא לאור גדול ולישועה כללית בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

וברכה שנתברך מפי הקב"ה כאשר שב מלבן וברכה שנתברך מפי שרו של עשיו, כי אמר יעקב אבינו כנגד עשיו די לי בברכה החלשה אבל לזמן ההוא שיצטרכו בני להלחם עם מלכי ושרי העולם אשאיר להם את שאר הברכות, שכאשר תגיע אותה העת יתעוררו כל אותן הברכות מכל הצדדים להגן על ישראל.

וכאשר ישראל נתונים במיצר מאומות העולם והרבה מישראל נתונים

